

ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

Затверджена в Україні 27. 12.2023 року Урядом Національна стратегія доходів на 2024–2030 роки, має стати ключовим елементом для зміцнення економіки та фінансової системи. Головна мета – поступово посилення фінансової спроможності України, адаптацію податкового та митного законодавства до стандартів ЄС, а також створення стимулів для післявоєнного відновлення та економічного зростання. З цією метою передбачено створення надійної, прозорої та клієнтоорієнтованої системи у податковій і митній сферах, які здатні забезпечити довіру громадян та бізнесу до державних інституцій. Одночасно реформа передбачає обмежене втручання контролюючих органів у діяльність бізнесу через консолідацію даних і перехід на роботу із знеособленою інформацією. В той же час сподіваємося, що буде відновлення довіри платників податків до органів, що є критичним для успішності нових податкових ініціатив.

Прийнята Національна стратегія доходів на 147 сторінок передбачає співпрацю з Міжнародним валютним фондом, але після її податків стане більше.

Документ передбачає:

- значне звуження спрощеної системи оподаткування, зокрема заборону юридичним особам використовувати "спрощенку", а також повернення прогресивної шкали оподаткування фізосіб (податкові ставки зростають у міру збільшення доходів платників;

- усі перекази на банківські картки фізичних осіб підлягатимуть оподаткуванню за ставкою ПДФО – 18% (якщо особа отримає від своєї діяльності річний дохід, що не перевищуватиме 153 мінімальні зарплати (тобто більше за мільйон гривень), вона матиме сплатити з нього 6% податків (при

спеціальній реєстрації) - якщо суми доходу вище, то до суми перевищення застосовуватиметься ставка 18%) - податкові органи отримають доступ до персональних рахунків українців поза межами банківської таємниці;

- впровадити слідчі функції для митників, збільшити акцизи, ренту;

- сплачувати податок з подарунку 18% (якщо особа є зареєстрованим волонтером і на її рахунок надходять донати, то за законодавством такі надходження звільняються від оподаткування);

- гармонізація адміністрування та ставок ПДВ із законодавством ЄС, подальша цифровізація роботи податкової та митної служб, обмін попередньою митною інформацією з іншими країнами.

- підвищення ставки військового збору з 1,5% до 5% до закінчення війни (до 31 грудня року, в якому буде припинено воєнний стан);

- встановлення військового збору на суму 1% від доходу для платників єдиного податку III групи;

- встановлення військового збору для ФОП – платників єдиного податку I, II та IV груп на рівні 10% мінімальної заробітної плати;

- встановлення ставки податку на прибуток для банків за 2024 рік у розмірі 50% (замість 25%);

- встановлення ставки податку на прибуток підприємств для небанківських фінансових установ (крім страховиків) на рівні 25% – з 2025 року;

- зміна податкового періоду з квартального на місячний для подання звітності про виплачені доходи на користь фізичних осіб (для економічного бронювання);

- удосконалення запропонованої моделі визначення розміру авансових внесків з податку на прибуток підприємств для АЗС;

- доручення Кабміну розробити законопроект про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування військового збору до спецфонду Держбюджету з метою їхнього спрямування на потреби фінансового забезпечення сектору безпеки та оборони

Таким чином, вважаємо за доцільним підтримати думку Д. Олексієнко, що

впровадження системи адміністрування та податкових ставок країн ЄС без належної інституціональної реформи може призвести до збільшення масштабу існуючих проблем в Україні, зокрема корупційних.

Документ, який згідно з меморандумом про співпрацю України з МВФ мав створити дорожню карту реформ, викликав в українському експертному середовищі та суспільстві негативну реакцію.

Доцільність гармонізації податкових ставок з директивами ЄС, особливо в короткостроковій перспективі мало позитивне рішення, якби Україна за рівнем економічного розвитку хоча б наближалася до сусідів-членів ЄС. Валовий національний дохід на душу населення в Україні у 2022 році становив 11,5% від середнього в ЄС (за перерахунком на купівельну спроможність – 26,3%), у Польщі відповідно 52% та 77,9%.

В Україні зараз, навпаки, дефіцит робочої сили і до закінчення активних воєнних дій очікувати значних приватних іноземних інвестицій не варто. У зв'язку з викладеним, вважаємо за доцільне переглянути складові реформи податкової системи в Україні.

Література

1. Верховна Рада підтримала у першому читанні законопроект про підвищення податків. Режим доступу: <https://finance.liga.net/ua/ekonomika/novosti/verkhovna-rada-pidtrymala-u-pershomu-chytanni-zakonoproiekt-pro-pidvyshchennia-podatviv>

2. Дмитро Олексієнко. Національна стратегія доходів України: крок до ЄС чи загроза для бізнесу? Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/17/708805/>

3. Оподаткування карткових переказів та знищення ФОПів: урядові подарунки під ялинку Режим доступу: <https://www.unian.ua/economics/finance/opodatkuvannya-kartkovih-perekaziv-ta-znishchennya-fopiv-uryadovi-podarunki-pid-yalinku-12497556.html>